

3.11.2025

Työelämä- ja tasa-arvovaliokunnalle

Asia: HE 147/2025 vp Hallituksen esitys eduskunnalle koulutuskorvauksen lakkauttamista koskevaksi lainsäädännöksi

Viite: Lausuntopyyntönnä 23.10.2025

OAJ vastustaa hallituksen esitystä lakkauttaa työnantajan koulutuskorvaus ja velvollisuus suunnitelmalliseen täydennyskoulutukseen. Koulutuskorvausjärjestelmä on toiminut sille asetetun tavoitteen mukaisesti opetus- ja kasvatusalalla, se on edistänyt työllisyyttä sekä vahvistanut opetus- ja kasvatusalalla työskentelevien mahdollisuuksia ylläpitää ja kehittää osaamistaan. Julkisen sektorin koulutuskorvauksen lakkauttamiselle ei ole perusteltu syy, että koulutusvähennys poistettiin yksityiseltä sektorilta 1.1.2025, koska yksityisellä sektorilla vähennyksellä ei saavutettu odotettuja tavoitteita.

Koulutuskorvauksen poistaminen kohdentuu samoille naisvaltaisille aloille, jotka myös hyödynsivät eniten viime vuonna lakkautettua aikuiskoulutustukea. Työnantajan koulutuskorvauksen ja aikuiskoulutustuen poiston negatiiviset vaikutukset kasautuvat erityisesti opetuslalle sekä sosiaali- ja terveydenhuoltoon.

Tilanteessa, jossa yhteiskunnallinen eriarvoisuus ja pahoinvointi lisääntyvät sekä opettajien työhyvinvointi heikkenee, hallitus osoittaa työnantajille ja koulutuksenjärjestäjille täysin väärää toimintamallia leikkaamalla aikuiskoulutustuen, opetusalan täydennyskoulutusrahat (Opetushallitukselta ja aluehallintovirastolta), ja nyt esittää vielä koulutuskorvauksen ja siihen liittyvän koulutussuunnitelman laadintavelvoitteen lakkauttamista.

Näkemyksemme mukaan hallituksen oletus on väärä, että näistä sen omista leikkauspäätöksistä ja niiden kohdistumisesta riippumatta työnantajat priorisoisivat omiksi leikkauskohteikseen muita kohteita, kuin henkilöstön kouluttamisen, johon sillä leikkausten seurauksena on vähemmän resursseja. Hallitus on jo aikaisemmin leikannut kuntien valtionosuuksia, ja lisäksi valtionosuusjärjestelmä kärsii soteuudistuksen vaikutuksista. Kunnat ja kuntayhtymät ovat taloudellisissa vaikeuksissa ja ne tekevät jo omia sopeutustoimiaan. On odotettavaa, kun kunnat ja kuntayhtymät leikkaavat omia menojaan, he ottavat hallituksen tekemistä valinnoista mallia leikkauskohteiden suhteen.

Sivistykselliset perusoikeudet edellyttävät toteutuakseen kelpoista ja osaavaa opetus- ja kasvatushenkilöstöä. Jatkuva lainsäädännön muuttuminen, tekoäly ja muu digikehitys, sosiaalisen eriarvoisuuden kasvu, lisääntyvä oppimisen- ja koulunkäynnin tuen

3.11.2025

tarve sekä eri kieli- ja kulttuuritaustaisten oppijoiden määrän kasvu ovat merkittävästi lisänneet opetusalan työskentelevien osaamisen suunnitelmallista kehittämistarvetta.

Tunne osaamisesta ja oman työn hallinnasta vaikuttaa suoraan työhyvinvointiin, koska osaaminen on merkittävä työhyvinvoinnin tekijä. Esitysluonnoksessakin todetaan, että ”Työuran aikainen kouluttautuminen ja oppiminen ovat olennaisia tekijöitä muuttuvassa työympäristössä. Kouluttautuminen ja oppiminen ovat keskeisessä asemassa työntekijän hyvinvoinnin, työkyvyn ja muutoksissa pärjäämisen kannalta.” Kun työnantajan taloudellisia resursseja tarjota koulutusta leikataan, on vaarana, että se toimii suunnannäyttäjänä myös työnantajalle leikata henkilöstönsä kouluttautumismahdollisuuksia. Tämä heikentää henkilöstön osaamista ja vaarantaa työhyvinvoinnin. Näin tavoitellun säästön sijaan voi lopputuloksena olla julkisen sektorin menojen kasvu säästöjen sijaan.

Yhteenveto

Opettajat ovat aiemmin kouluttautuneet niin aikuiskoulutustuella kuin koulutuskorvauksella. OAJ:n jäsenistön näkökulmasta ehdotettu koulutuskorvauksen poistaminen heikentää mahdollisuuksia päästä työnantajan kustantamaan ja työajalla tapahtuvaan koulutukseen. Nyt esitetty leikkaus ja jo aikaisemmin henkilöstökoulutukseen kohdenetut leikkaukset huonontavat opetusalan työhyvinvointia, työssä jaksamista sekä työllisyystilannetta, koska kouluttautujia sijaistavia opettajia tarvitaan vähemmän. Kokonaisuudessaan esitetty leikkaus heikentänee opettajien työhyvinvointia, opetus- ja kasvatusalan työllisyystilannetta sekä oppilaiden ja opiskelijoiden oppimistuloksia.

Opetusalan Ammattijärjestö OAJ

Nina Lahtinen
koulutuspolitiikan johtaja

Lauri Kurvonen
erityisasiantuntija